

UTLENDINGSRETT OG VOLD I NÆRE RELASJONER

Revidert utgave 2019

The logo for KUN, consisting of the letters 'KUN' in a stylized font. The 'K' is blue, the 'U' is green, and the 'N' is orange. The letters are positioned to the right of a horizontal bar with a geometric, low-poly pattern in shades of orange and red.

KUN

- en veileder for krisesenteransatte og andre i førstelinjetjenesten

Nytt i 2019

Mishandlingsbestemmelsen er utvidet fra å omfatte personer som har blitt mishandlet i samlivet (av ektefelle/samboer) til også å omfatte personer som har blitt mishandlet av andre medlemmer av samme husstand, eller av svigerfamilie.

Videre er det åpnet for at også familiemedlemmer til EØS-borgere kan få opphold etter § 53 første ledd bokstav b. Det innebærer at de ikke lenger må være selvforsørget for å få videre opphold i Norge.

UDI har oppdatert informasjonen på hjemmesiden sin:
<https://www.udi.no/skal-soke/oppholdstillatelse-for-de-som-har-blitt-mishandlet/>

Ekteskapsinnvandrere som utsettes for mishandling har krav på fortsatt opphold i Norge når de bryter ut av et voldelig forhold. Men mange vil være avhengig av en eller annen form for hjelp, støtte og informasjon for å kunne benytte seg av denne rettigheten.

Du kan være den fagpersonen voldsutsatte først kommer i kontakt med, og du kan derfor være den personen som gjør en viktig forskjell.

Denne veilederen er skrevet til deg som arbeider på krisesenter, men informasjon om vold i nære relasjoner og utlendingsrett kan også være relevant for alle som jobber i NAV, politiet, flyktningsjenesten, voksenopplæringa eller på andre måter kommer i kontakt med kvinner og menn med utenlandsk bakgrunn som befinner seg i en sårbar situasjon.

En stor del av brukerne ved krisesentrene har innvandrerbakgrunn, og reglene i utlendingsloven

kan ha konsekvenser som styrer hvordan de vurderer muligheten for å bryte ut av et voldelig forhold. Formålet med denne veilederen er å gi deg den informasjonen du trenger for å kunne bidra til at den voldsutsatte får riktig hjelp.

Veilederen er utarbeidet av likestillingscenteret KUN. Vi har samarbeidet tett med Utlendingsdirektoratet (UDI), Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir), advokat Gunhild Vehusheia og Wanja Sæther fra Krisesenteret i Salten. Veilederen er produsert med finansiering fra Justis- og beredskapsdepartementet og Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet.

Prosedyrehandbok/Hva gjør du?

Flertallet av beboerne på norske krisesenter har innvandrerbakgrunn. Oversikt over brukerne av botilbudet på krisesentrene viser at 2 av 3 (66%) har minoritetsbakgrunn (tall fra bufdir.no).

Innvandrere uten permanent oppholdstillatelse er i, og opplever selv å være i, en sårbar situasjon på grunn av oppholdstillatelsen. Dette gjelder først og fremst de som kommer på familiegjenforening. Vanligvis må alle som kommer til Norge på familiegjenforening oppholde seg her minimum i 3 år før de får permanent oppholdstillatelse. 3-årsregelen fører til at en del voldsutsatte blir værende i et voldelig forhold fordi de frykter at de ellers vil bli kastet ut av landet.

«Mishandlingsbestemmelsen» i Utlendingsloven er rettet nettopp mot denne gruppen. Den tilsier at menn og

kvinner som utsettes for mishandling i parforholdet har rett til selvstendig opphold når de bryter ut av et voldelig forhold. De fleste vil imidlertid trenge informasjon om denne muligheten og hjelp til å søke om selvstendig oppholdstillatelse. Som ansatt på krisesenter kan du tilby viktig informasjon og nødvendig bistand.

For beboere fra EU/EØS gjelder egne regler, se side 19.

Om Utlendingsloven og mishandlingsbestemmelsen

Utlendingsloven § 53 første ledd bokstav b:

En utlending som har oppholdstillatelse som ektefelle eller samboer, skal etter søknad gis ny oppholdstillatelse på selvstendig grunnlag dersom:

b) samlivet er opphørt, og det er grunn til å anta at utlendingen eller eventuelle barn har blitt mishandlet i samlivsforholdet.

Forutsetninger for å få selvstendig oppholdstillatelse etter mishandlingsbestemmelsen:

- Du må ha oppholdstillatelse i Norge basert på familieinnvandring med ektefelle eller samboer etter utl §§ 40 eller 41.
- Ektefellen eller samboeren din må være norsk eller nordisk borger, ha en permanent oppholdstillatelse eller en oppholdstillatelse som kan bli permanent.
- Du eller barna dine har blitt mishandlet av ektefellen eller samboeren din, andre medlemmer av samme husstand eller svigerfamilie, mens dere bodde sammen i Norge.
- Samlivet må være over – dere bor ikke lenger sammen.

Det er ingen krav til hvor lenge du må ha vært i Norge.

1 Inntakssamtale og kartlegging

De fleste kriesesenter har en inntakssamtale med nye brukere hvor man kartlegger livssituasjonen til den voldsutsatte. Noen kriesesenter har formaliserte prosedyrer for inntakssamtale, hvor kartlegging av statsborgerskap og oppholdsstatus er en del av standardprosedyren.

Mange voldsutsatte har kjennskap til 3-årsregelen, uten å ha informasjon om «mishandlingsbestemmelsen» som gir rett til selvstendig opphold. For kvinner og menn som er urolige for oppholdstillatelsen til seg selv og barna, vil det derfor være viktig å gi informasjon så tidlig som mulig om at det finnes andre alternativer og at du kan hjelpe med å finne ut av dette.

Den voldsutsatte vet ikke nødvendigvis at du som ansatt har taushetsplikt og kan derfor være redd for at kriesesenteret videreformidler informasjon om oppholdstillatelse til politiet eller utlendingsmyndighetene.

Alle voldsutsatte har rett til å være på kriesesenter, uavhengig av om de har oppholdstillatelse i Norge eller ikke. Kriesesenteret har verken rett eller plikt til å videreformidle informasjon om oppholdsstatus til utlendingsmyndighetene. Dette er det viktig at den voldsutsatte vet.

Huskeliste for inntakssamtale

- Har den voldsutsatte norsk statsborgerskap? Dersom nei, prøv å finne ut hvilken type oppholdstillatelse den voldsutsatte har.
- Dersom oppholdstillatelsen er midlertidig kan kriesesenteropphold ha konsekvenser for oppholdstillatelsen. Situasjonen bør undersøkes nærmere.
- En tommelfingerregel er at de fleste som har vært opp til 4 år i Norge har midlertidig oppholdstillatelse.
- Er det barn i bildet, og hva er deres oppholdsstatus?
  - Felles barn med partner kan ha norsk statsborgerskap.
  - Særkullsbarn som har innvandret med utenlandsk mor eller far vil som regel ikke ha selvstendig opphold.
- Er den voldsutsatte bekymret for å miste oppholdstillatelsen for seg selv eller barnet? Prøv å trygge personen så godt som mulig gjennom å gi rett informasjon. Utlendingsdirektoratet har laget en informasjonsbrosjyre tilgjengelig på 15 ulike språk. **Last ned** 'Du har andre muligheter' på engelsk eller den voldsutsattes eget morsmål. <https://www.udl.no/vold>
- Trygg den voldsutsatte om at du ikke videreformidler informasjon om oppholdsstatus til myndighetene og at de ikke har plikt til å gi deg informasjon om dette dersom de ikke selv ønsker det.

Dokumentasjon

God dokumentasjon er viktig ved anmeldelse, i en etterfølgende sak om omsorg for barn eller av andre grunner. Dokumentasjon er også viktig i søknader om oppholdstillatelse på selvstendig grunnlag. Skriv derfor gode notater til brukerens journal eller mappe.

Huskeliste for dokumentasjon

- Skrive grundige notater fra alle samtaler med den voldsutsatte.
- Oppmuntre den voldsutsatte til å føre dagbok og skrive ned alle hendelser.
- Kan man lage en tidslinje med oversikt over hva som har skjedd, utvikling, hendelser og observasjoner? Kan noe dokumenteres etter legebesøk e.l.l.?
- Hjelp den voldsutsatte med å lete frem tekstmeldinger, e-post eller vitner som kan dokumentere vold og kontroll.

- I notatene dine er det lurt å være tydelig på hva som er fakta (observasjoner og beskrivelser av hendelser) og hva som er dine vurderinger.

Huskeliste for notater:

- **SSTT**: Hva **Ser** du? Hva **Sier** bruker? Hva **Tenker** du? Hvordan **Tolker** du det som sies?
- Hva er typisk og utypisk for brukeren?
- Si fra når du er usikker.

Personer som er utsatt for mishandling har i utgangspunktet rett til selvstendig opphold.

Den voldsutsattes forklaring er utgangspunktet for vurdering av søknaden, og det stilles ikke krav om dokumentasjon. Dokumentasjon fra krisesenter, politi, lege eller psykolog kan likevel legges ved søknaden. I en del saker vil slik dokumentasjon kunne bidra til å opplyse saken.

3 Kontakte advokat

Det finnes en rekke advokater – noen som er tilknyttet kriesesenter og andre ikke – som har lang erfaring med vold og utlendingsrett. Ta kontakt med en advokat som har kunnskap fra feltet og be om at denne skal gjennomføre et møte med brukeren.

Alle som oppholder seg i Norge – uavhengig av oppholdsstatus – har rett på en kostnadsfri vurdering av hvorvidt de ønsker å anmelde familievold, og herunder vil også oppholdsstatus og en eventuell søknad om opphold på selvstendig grunnlag være et naturlig tema i samtalen med advokaten.

Utover dette vil en brukers rett til advokathjelp variere ut fra sakstype, men det finnes ulike ordninger for kostnadsfri advokatbistand for brukeren, blant annet (2017) :

Fritt rettsråd (begrenset antall timer) til f.eks sak vedrørende foreldreansvar, daglig omsorg og samvær samt skifte hvis bruker har under 248 000,- i inntekt.

Fri sakførsel Ved barnefordelingssaker hvor bruker har under 248 000,- i inntekt (pr 2017) kan det søkes om fri rettshjelp.

Bistandsadvokat Familievoldssaker og saker som gjelder f.eks voldtekt og tvangsarbeid gir den som er fornærmede rett til bistandsadvokat.

Advokaten kan søke fylkesmannen om dekning av utgifter etter særskilte regler. Hjelpen som gis skal være nødvendig og forholdsmessig.

For ytterligere informasjon, se: <https://www.fylkesmannen.no/PageFiles/841331/Rundskriv%20SRF-1-2017%20om%20fri%20rettshjelp.pdf>

Hvis du ikke kjenner noen advokat som du tror har kjennskap til dette fagfeltet kan du kontakte ditt lokale kriesesenter. De har helt sikkert tips til flinke advokater du kan kontakte. Det er advokaten som søker om gratis advokatbistand til brukeren.

Dette kan du forvente av advokaten:

- Vurdere anmeldelse
- Etterspørre og bidra til å samle bevis og dokumentasjon
  - Om bruker er usikker kan advokaten også avtale å oppbevare elektronisk informasjon for eventuell senere bruk
- Skrive støttebrev til søknad, og eventuelt forhåndsvarsele UDI før søknad om selvstendig opphold leveres
- Samarbeide med kriesesenteret

Om bruker velger å søke om opphold på selvstendig grunnlag kan advokaten også bidra til å vurdere andre muligheter. Advokaten skal opplyse om:

- Familieinnvandring med eventuelle barn (som har norsk statsborgerskap)
- Informere om muligheten til å reise tilbake til hjemlandet med støtte fra International Organization for Migration (IOM) dersom advokaten vurderer det slik at den voldsutsatte mest sannsynlig vil få avslag på søknad.

Samarbeid med andre etater

For de fleste voldsutsatte med oppholdsproblematikk vil det være mange etater inne i bildet, og for den som er midt i en krise kan det være svært utfordrende å skaffe seg oversikt over hva som skjer rundt dem. Krisesenterets ansatte får ofte en hjelperolle i dette, og det å ha en grunnleggende oversikt over hva som er mulig og hensiktsmessig kan være del av bistanden brukeren får i reetableringsfasen.

Der det finnes kommunale handlingsplaner mot vold og overgrep er det skissert ansvarsfordelinger og samarbeidsforum for de som har ansvar for voldsutsatte. Hvilke planer inngår ditt krisesenter i, og hvilke fora for kompetanseheving og samarbeid inngår dere i?

NAV Etter rundskriv nr 35 fra NAV, sist oppdatert i 2017 <https://www.nav.no/rettskildene/Rundskriv/hovednr.35-lov-om-sosiale-tjenester-i-nav> har voldsutsatte som søker opphold på selvstendig grunnlag rett til støtte fra NAV på lik linje med andre borgere i Norge.

Barnevernet En voldsutsatt i krise kan ha redusert foreldrekompetanse, og barnevernet skal ha fokus på barnets beste. Mange har også blitt truet med barnevernet som del av sosial kontroll. Det er viktig at man gir informasjon om at barnevernet kan støtte og hjelpe, og at det er viktig å samarbeide med dem.

Skole/Barnehage Hvordan kan barna ivaretas i situasjonen som har oppstått?

Flyktningtjenesten Informasjon om regelverk rundt oppholdstillatelser; det å søke avledet flyktningsstatus om man har kommet som familiegjenforent med en flyktning.

Voksenopplæringa Kan være en nøkkelenhet for informasjon til potensielt voldsutsatte, mange krisesentre har avtale om regelmessige informasjonsopplegg.

Politi og særlig familievoldskoordinator

BARN og VOLD

Hva med eventuelle barn? Barn som har vært utsatt for vold, enten ved å selv bli utsatt for vold eller som vitne til fysisk eller psykisk vold rettet mot den voksne, må tas særlig hensyn til. Etter prinsippet om barns beste og barnelovens bestemmelser skal barn beskyttes fra vold i Norge, og det har foreldre en særlig plikt til å sørge for. Dette har også betydning for den vurdering UDI skal foreta, og det er derfor særlig viktig å få fram barnas stemme og historie om det har vært barn til stede. Dette gjelder både felles barn og særkullsbarn.

5 Søknad

Søknad om opphold på selvstendig grunnlag må leveres til utlendingsseksjonen hos politiet, som sender den videre til Utlendingsdirektoratet. Mange vil ha behov for hjelp med søknaden. E-læringskurset til UDI kan være til hjelp (se link i ressursamlingen bakerst), og voldsutsatte kan gjennomføre kurset om hen er i stand til det. Søknadsskjemaet kan skrives ut fra UDIs hjemmesider: <https://www.udi.no/skal-soke/oppholdstillatelse-for-de-som-har-blitt-mishandlet/> (pr 2017)

Alternative oppholdstillatelser Det er flere ulike typer søknader som kan være aktuelle:

1. Selvstendig opphold på grunn av mishandling i parforholdet (utlendingslovens § 53 bokstav b).
2. Familieinnvandring med felles barn hvis den voldsutsatte bor sammen med barnet eller har samvær med barnet.
3. Hvis ekteskapet ditt gjøres ugyldig fordi du har blitt presset eller tvunget til å gifte deg (tvangsekteskap), kan det gi deg rett til en selvstendig oppholdstillatelse.
4. Hvis den du familieinnvandret med har fått beskyttelse i Norge, kan det hende at du allerede har en selvstendig oppholdstillatelse.
5. Hvis du har oppholdskort for familiemedlemmer av EU/EØS-borgere og blir utsatt for mishandling, kan du ha rett til fortsatt opphold i Norge (se egen informasjonsboks om EU/EØS på side 19).
6. Hvis du vil oppleve urimelige vanskeligheter i hjemlandet grunnet de sosiale og kulturelle forholdene, kan dette gi deg rett til en oppholdstillatelse.
7. I helt spesielle situasjoner kan du få opphold på grunn av sterke menneskelige hensyn, eller på grunn av egen tilknytning til Norge.
8. Hvis du frykter å bli utsatt for vold og mishandling i hjemlandet, kan du søke om beskyttelse (asyl).

Denne veilederen handler først og fremst om alternativ 1, selvstendig opphold på grunn av mishandling. Men en advokat vil kunne bistå med å finne andre søknadsalternativer. Det går også an å kontakte UDIs kontaktperson for å få råd. Ring infotjenesten og spør etter kontaktpersonen for mishandlingsbestemmelsen.

Saksgangen i en søknad om selvstendig oppholdstillatelse

Søker eller hjelpere kontakter politiet og avtaler et møte. Etter at søknaden er levert vil søkeren få innkalling til et avtalt intervju, hvor søker kan forklare seg og legge fram relevant dokumentasjon om denne finnes. Søknaden behandles av UDI. Disse sakene er prioritert hos UDI, men det kan likevel ta tid å få intervjuavtale og å vente på at søknaden behandles.

Forberedelse til intervju med politiet

Den voldsutsattes egen forklaring er utgangspunktet for søknadsbehandlingen. Derfor innkalles den voldsutsatte til intervju hos utlendingsmyndighetene. Det er politiet som gjennomfører intervjuet, men det er andre deler av politiet enn de som har ansvaret for en eventuell etterforskning og straffesak.

Søknad om opphold kan leveres uavhengig av om søker har anmeldt forholdet til politiet, og UDI har i utgangspunktet ikke tilgang på en forklaring knyttet til anmeldelse. En voldsutsatt som velger å anmelde kan derfor måtte forklare seg to ganger, til forskjellige deler av politiet. Dette er det viktig at den voldsutsatte er klar over.

Det er viktig for søknadsbehandlingen at den voldsutsatte forteller mest mulig sammenhengende og detaljert under intervjuet om mishandlingen hen har vært utsatt for.

For de fleste av oss kan det oppleves som vanskelig å snakke åpent om traumatiske hendelser, og både

hendelsesforløp og detaljer kan være fortrent eller glemt. For noen kan det også være uklart hva som regnes som vold. En samtale under mest mulig trygge forhold på krisesenteret i forkant av samtalen med UDI kan bidra til at den voldsutsatte er mer forberedt på å fortelle sin historie. Det kan være lurt at den voldsutsatte skriver ned hendelser og stikkord på forhånd.

UDI skal, ifølge regelverket, vurdere helt spesifikke momenter i saken:

- Om søkeren har vært utsatt for mishandling. Mishandlingen kan være fysisk, psykisk eller begge deler
- Hvorvidt mishandlingen har ført til skade og den utsattes «livskvalitet har blitt redusert»
- Hvorvidt det er en del av et «handlingsmonster» eller en «enkelstående episode»
- «Generell misnøye i ekteskapet», «uoverenstemmelser» eller «ulike oppfatning av roller grunnet kulturforskjeller» regnes ikke som mishandling i utlendingslovens forstand.

Det er viktig å hjelpe den utsatte til å fortelle om sin historie detaljert og sannferdig, og på en slik måte at UDI får kjennskap til hva hen har vært utsatt for. Den utsatte bør fortelle om alt hen har vært utsatt for, når og hvordan det skjedde og hvordan det har påvirket den utsatte.

Krisesenteransatte kan bistå i forberedelsene, hjelpe brukeren å systematisere og forberede seg. Hjelp hen å huske hendelser, skrive ned hendelsesforløp, og lete frem eventuell digital dokumentasjon av volden som tekstmeldinger, mailer og lignende (se punkt 2 om dokumentasjon). Krisesenteransatte kan også være til stede under intervjuet dersom den voldsutsatte ønsker dette og dere har mulighet til det.

Fra e-læringskurset til UDI

- Politiet har en liste med spørsmål de vil stille deg. Du må svare åpent og ærlig på dem.
- Du må fortelle konkret om hva som har skjedd, og hvordan det har vært for deg.
- Du får i utgangspunktet bare ett intervju, så du må huske å fortelle alt nå. Lag deg gjerne en oversikt, slik at du husker alt.
- Det er ikke noe krav om at du må ha dokumentasjon på det du har blitt utsatt for. Men dersom du har noe, så ta det med. Det kan for eksempel være en legeerklæring på skader etter vold. Hvis du vil, kan også krisesenteret sende med deg en uttalelse om det du har fortalt.
- Hvis du vil, kan du ha med deg en person under intervjuet.
- Husk at politiet har taushetsplikt.

Etter at søknaden er sendt

Ventetid og usikkerhet er belastende.

Du kan være til hjelp og støtte underveis i ventetiden. Husk at krise og usikkerhet kan gjøre at brukeren gjentar spørsmål, har vanskelig for å huske informasjon hen har fått, kan vise humorsvingninger og veksle mellom sorg, sinne og optimisme.

Kontaktperson ved UDI kan kontaktes dersom det skjer noe av betydning for saken, for eksempel flere voldsepisoder og mer dokumentasjon. Hvis dokumentasjon ettersendes bør det legges med en forklaring på hvorfor denne informasjonen ettersendes.

Svar på søknad

Innvilgelse

Hurra. Selvstendig opphold. Men alle utfordringer er ikke nødvendigvis løst. Det er kjent at mange voldsutsatte likevel går tilbake til voldsutøver.

Avslag

Saken kan klages til UNE. Dersom man får avslag kan man som regel fortsatt oppholde seg i Norge i en klagerunde.

På side 14 er det en utvidet liste over andre grunnlag for opphold, kan søker evt vurdere disse?

- Familieinnvandring med barn
- På grunn av tvangsekteskap
- EØS-tillatelse
- Urimelige vanskeligheter i hjemlandet
- Sterke menneskelige hensyn
- Beskyttelse (asyl)

Les mer i UDIs retningslinjer for søknadsbehandling (særlig punkt 2.2). https://www.udiregelverk.no/no/rettskilder/udi-rundskriv/rs-2010-009/#_Toc243729065

EØS

Også andre innvandrergupper kan være i en særlig sårbar situasjon på grunn av oppholdstillatelsen. Innvandrere fra EØS må i utgangspunktet være i arbeid, være student, ha egne midler eller bli forsørget av et familiemedlem for å ha rett til å oppholde seg i Norge.

Hvis man blir forsørget av ektefellen eller samboeren har man i utgangspunktet ikke rett til å bli værende i Norge etter et samlivsbrudd, med mindre du jobber minimum 10 timer i uken, er student eller har tilstrekkelige midler til å forsørge deg selv og eventuelle familiemedlemmer.

Etter endringen i Utlendingsloven er det imidlertid åpnet for at også familiemedlemmer til EØS-borgere kan få opphold etter § 53 første ledd bokstav b. Det innebærer at de ikke lenger må være selvforsørget for å få videre opphold i Norge. Se UDIs hjemmesider for mer informasjon.

9 Ressurssamling/Nøkkelinformasjon

Ressurspersoner

- Advokater
- Voldskoordinatorer
- Egen kontaktperson ved Utlendingsdirektoratet
- Kontaktperson ved Krisesenteret

www.udi.no/vold

- E-læringskurs om mishandlingsbestemmelsen.
- Lettfattelig informasjon om mishandlingsbestemmelsen på 15 forskjellige språk.

Bufdirs temasider om vold: <https://www.bufdir.no/vold/>

Nasjonal portal om vold i nære relasjoner: www.dinutvei.no

Politiets kampanje/temasider om vold: www.hvorlite.no

Brosjyre «Juridiske rettigheter og hjelp til deg som er blitt utsatt for kriminelle handlinger i Norge» utarbeidet av JURK og Krisesentersekretariatet med støtte fra Justisk- og beredskapsdepartementet: <http://www.krisesenter.com/backup240616/filer/pdf/brosjyrer/Voldsbrosjyre2013norsk.pdf>

Andre ressurser

Der finnes også en rekke andre veiledere som handler om vold og retter seg mot ulike faggrupper.

- **Hjelperens rolle i møte med voldsutsatte kvinner og deres barn**, utgitt av Krisesentersekretariatet.
- **Veileder til krisesenterloven**, utgitt av Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir) i 2015.
- **Veiledning for oppfølging av Rosa brukere**, utgitt av (sist oppdatert i 2017)
- **VÅGE Å SE VÅGE Å SPØRRE TØRRE Å HANDLE**, utgitt av Norsk Krisesenterforbund

Faglig veileder for kommunenes krisesentertilbud

<https://www.bufdir.no/vold/Krisesenterveileder/>

NAV's veileder om oppfølging av personer som har vært utsatt for vold i nære relasjoner eller menneskehandel, sist oppdatert 2017: <https://www.nav.no/no/NAV+og+samfunn/Samarbeid/Relatert+informasjon/Vold+i+nære+relasjoner+og+menneskehandel>

Disse har et bredere nedslagsfelt. Denne veilederen er et supplement som fokuserer særskilt på de problemstillingene som er knyttet til voldsutsatte og utlendingsloven. Vi fokuserer først og fremst på den såkalte 3-årsregelen og mishandlingsbestemmelsen, som gjelder for personer som har kommet til Norge på familieinnvandring.

Notater

Notater

---

75 77 90 50
post@kun.no
www.kun.no

KUN
Nordfoldveien 101
8286 Nordfold

KUN
innsikt for endring